

DOI <https://doi.org/10.30525/2592-8813-2022-1-7>

ІСТОРИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ: ПОГЛЯД В РОЗРІЗІ ПОДІЙ НА УКРАЇНІ 2022

Тетяна Житнік,

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри дошкільної освіти і соціальної роботи

Мелітопольського державного педагогічного університету

імені Богдана Хмельницького (Мелітополь, Запорізька область, Україна)

ORCID ID: 0000-0003-2250-7251

zhitnik.zp.network@gmail.com

Анотація. У тексті наукової статті проводиться теоретичний аналіз історичних передумов та методологічних аспектів розвитку мистецької освіти від 19 століття до подій в Україні 2022: копіювальний метод викладання малювання, філадельфійська система малювання, теорія вільного малювання, геометричний та біогенетичний метод малювання, модель розвитку сучасної мистецької освіти та методи культуровідповідності у системі сучасної мистецької освіти. Визначено логічну послідовність впроваджуваних методів образотворчого мистецтва, що відображали економічно-політичні настрої країни. Визначено один із основних векторів розвитку сучасної мистецької освіти – сприяння розвитку культурних цінностей та національної свідомості особистості через світ мистецтва. Мистецька освіта повинна вибудовуватися на розумінні цінності різноманіття будь-яких культур, враховуючи принцип культуровідповідності. Модель сучасної мистецької освіти потребує виважених, ґрунтовних, теоретико-методологічних засад та аналізу практичного досвіду.

Ключові слова: освіта, мистецька педагогіка, естетичне виховання, початкова мистецька школа.

HISTORICAL AND METHODOLOGICAL ASPECTS OF ART EDUCATION: A VIEW IN THE SECTION OF EVENTS IN UKRAINE 2022

Tetiana Zhytnik,

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,

Associate Professor at the Department of Preschool Education and Social Work

of the Bogdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University (Melitopol, Zaporizhzhia region, Ukraine)

ORCID ID: 0000-0003-2250-7251

zhitnik.zp.network@gmail.com

Abstract. The text of the scientific article provides a theoretical analysis of historical background and methodological aspects of art education from the 19th century to the events in Ukraine in 2022: copying method of teaching drawing, Philadelphia drawing system, theory of free drawing, geometric and biogenetic method of drawing, model of development of modern art education and methods of cultural conformity in the system of art education. The logical sequence of the implemented methods of fine arts, which reflected the economic and political mood of the country, is determined. One of the main vectors of development of modern art education is identified - the promotion of cultural values and national consciousness of the individual through the world of art. Art education should be based on an understanding of the value of the diversity of any culture, taking into account the principle of cultural conformity. The model of modern art education requires a balanced, thorough, theoretical and methodological principles and analysis of practical experience.

Key words: education, art pedagogy, aesthetic education, primary art school.

Вступ. Як і багато інших окремих галузей знань, філософія освіти, до певного часу не відокремлювалась і не розділялась. Царювала єдина наука – філософія. В процесі історичних

змін, філософська наука, яка охоплювала всі галузі знань, диференціювалась в інші науки, які почали існувати окремо. В тому числі і філософія освіти, яка розглядала теоретично-практичні погляди та підходи в розумінні становлення освіти, визначала концепції щодо її вдосконалення. Основні учіння естетичної науки тісно пов'язані з мистецькою педагогікою, головною метою якої є естетичне виховання особистості. А це, першочергово, формування естетичної свідомості, естетичного сприйняття та ставлення до навколишнього середовища, «естетичність» дій по відношенню до природи, людини, мистецтва та самого себе.

Досліджуючи історію мистецької педагогіки, відзначаємо, що проблема естетичного виховання не втратила своєї актуальності і сьогодні. Таким чином, *метою* нашого дослідження є теоретичний аналіз історичних передумов та методологічних аспектів розвитку мистецької освіти від 19 століття до подій в Україні 2022, їх взаємовплив на можливості та необхідність свідомого підходу щодо створення нової системи мистецької освіти в Україні.

Основна частина. Вивчаючи теоретичні концепції естетичного розвитку особистості, можемо свідомо віднести цей напрям до етико-гуманістичного. Саме естетичне виховання, під час заняття образотворчим мистецтвом, гармонізує особистість, морально удосконалює внутрішній світ людини. Таке перетворення відбувається за рахунок самопізнання та саморефлексії, людина духовно удосконалюється, відчуває свою незалежність від зовнішніх обставин. Представники етико-гуманістичного напрямку у вихованні особистості вважали, що людина з її унікальним внутрішнім світом і є засобом подолання та вирішення всіх суспільних протиріч.

Завданнями дослідження визначено наступні: проаналізувати історичні передумови становлення та розвитку мистецької освіти (від 19 століття до теперішнього часу); схарактеризувати методологічні аспекти та концепції мистецької освіти (копіювальний метод викладання малювання, філадельфійська система малювання, теорія вільного малювання, геометричний та біогенетичний метод малювання, модель розвитку сучасної мистецької освіти та методи культуровідповідності у системі сучасної мистецької освіти); встановити взаємообумовленість становлення системи мистецької освіти (у зазначений період) з подіями в Україні 2022; визначити основні вектори розвитку сучасної мистецької освіти.

Матеріал і методи дослідження. Методами дослідження визначено теоретичний аналіз наукових праць, метод узагальнення. У процесі аналізу історико-методологічних аспектів мистецької освіти важливими для нашого дослідження визначено праці І. Крамського, П. Чистякова (реалістичне зображення); А. Сапожнікова, О. Смірнова, М. Попова (копіювальний метод викладання образотворчого мистецтва); Л. Тедд, К. Ланге, Г. Гірт (філадельфійська система малювання); А. Бакушинського, Г. Кершенштейнера, К. Річчі, Ф. Шміта та психологів Е. Берна, З. Фрейда, К. Юнга, Л. Виготського, Д. Ельконіна (теорія вільного малювання); Б. Неменського, М. Фоміна, Н. Гросул, Є. Коротаєвої (біогенетичний метод малювання); Г. Падалка, О. Рудницька, В. Кардашов, Є. Антонович (методи культуровідповідності у системі сучасної мистецької освіти).

Для кращого розуміння проблеми естетичного виховання в позашкільних навчальних закладах (наразі початкові мистецькі школи) та шляхи художньої педагогіки, звернемося до історії методів навчання образотворчої діяльності.

Маючи за ціль створення методів викладання малюнку в загальноосвітніх закладах, наприкінці 19 ст. при Академії мистецтва була створена комісія (М. Ге, І. Крамський, В. Верещагін, П. Чистяков). Створена програма вимагала вивчати малюнок за допомогою речей, що знаходяться поряд з людиною та оточують її, повністю відкидаючи копіювальний метод, що «вимагає від учнів безсвідомого оздоблення малюнку на шкоду істотного вивчення» (Rostovtsev, 1982: 123).

В. Чистяков вважав, що малюнок у школі повинен мати таке важливе значення, як і інші предмети. Саме цей вид діяльності активізує естетичний розвиток особистості. М. Платунов

писав: «Перш за все потрібно знати вихованця, його характер, його розвиток та підготовку, щоб в залежності від цих якостей знайти потрібний підхід до нього. Не можна підходити з однією міркою до всіх. Ніколи не потрібно дитину залякувати, а навпаки, самому спонукати дитину до віри у себе, щоб він самостійно міг розібратись у своїх сумнівах. Головним чином, керівництво повинно направити вихованця на шлях вивчення і вести його на цьому шляху. Дитина повинна бачити не тільки вимогливого вчителя, але й друга» (Rostovtsev, 1982: 124).

Велика кількість робіт педагогів (О. Смірнов, 1894; М. Попов, 1896; К. Шпарварт, 1862; І. Шредер, 1877; М. Мартинов, 1884; Ж. Пілле, 1889; П. Бересов, 1891; Т. Вундерліх, 1895) орієнтувала вчителів на механічне малювання (копіювання таблиць) або на малювання по сітці. Деякі з цих посібників мали велику популярність серед методистів, але довготривалого успіху не мали. Більшість пропонованих методів навчання були далекі від мистецтва, від живого сприйняття, що є основними умовами естетичного виховання.

Початок 20-го ст. відкриває нову сторінку в історії методики викладання образотворчого мистецтва. Методи І. Крамського і П. Чистякова все менш цікавили вчителів мистецьких шкіл. На перший план починають виходити питання щодо естетичного виховання дитини, її індивідуального розвитку, творчого катарсису. В цей період на школи радянського простору починають впливати західноєвропейські та американські теорії, які жваво пропагують дитячу психологію. Педагогічні погляди видатного художника-педагога П. Чистякова (1832-1919) мають величезну цінність. Він писав: «Кожен талант має свою особливу мову і тому вчити манері не слід, а слід просто вчити правильно, натурально, тобто так як в натурі справа лежить. Манерність властива всякому своя. За що ж я буду в зародку знищувати її у дитини» (Rostovtsev, 1982: 116).

Великого інтересу набуває філадельфійська система малювання (Л. Тедд, К. Ланге, Г. Гірт), що зводила методику викладання малюнку до формальних завдань. Діти, які працюють за такою методикою, малюють обома руками одночасно. На думку авторів такого методу, дитина вчиться відтворювати свої думки, набуває навичок фізичної координації та не піклується про «правильність форми» зображувального образу. Тобто дитина самостверджується, розвиваючи, таким чином, зацікавленість до цього процесу, пробуджуючи природню художньо-творчу активність, що притаманна дитині дошкільного віку.

В цей час широкого значення отримує теорія, що основана на біогенетичній концепції. Вплив теорії «вільного виховання» прослідковується у всіх сферах діяльності дитини, в тому числі і у викладанні образотворчого мистецтва. Роботи відомих педагогів (А. Бакушинський, Г. Кершенштейнер, К. Річчі, Ф. Шміт, В. Шубинський та ін.) та психологів (Е. Берн, З. Фрейд, К. Юнг, Л. Виготський, О. Леонт'єв, Д. Ельконін та ін.) присвячені дослідженню інстинктивних сил та природніх основ розвитку особистості. Послідовники біогенетичної теорії вважали, що біогенетичне надбання є рушійною силою образотворчої діяльності дитини (Kardashov, 2007: 18). Однією з перших робіт («Діти – митці»), яка присвячувалась дитячому малюнку, належить італійському вченому К. Річчі. Він стверджував, що особливість дитячого малюнку в психофізіологічних особливостях самої дитини. Дитина, яка зображує іншу людину, спирається на психологію свого мислення, що носить дієво-образний характер. Не зважаючи на точну оптичну копію зображення, дитина, примітивним чином, відтворює те що знає про це зображення. Дитину, в першу чергу, цікавить процес відтворення образу, а не схожість з оригіналом. Ще однією важливою особливістю дитячої творчості є те, що дитина на малюнку не затуляє персонажів один одним, вважаючи це помилкою. Така особливість у творчому відтворенні дітей старшого дошкільного віку є підтвердженням образного мислення: малюю те що знаю, а не те що бачу.

На початку 20-го ст. біогенетична теорія розуміння образної діяльності дитини німецького вченого Г. Кершенштейнера набула вагомого розголосу. Теорія «вільного малювання» базувалась на дослідженнях, згідно яких дитячий малюнок «повторює шлях розвитку культури люд-

ства, різниця тільки у тому, що розвиток культури людства пов'язаний із певними історичними та соціально-економічними умовами» (Kardashov, 2007: 50). За теорією Г. Кершенштейнера, дитина проходить певні фази психофізіологічного розвитку. Ці зміни відбуваються в образотворчому мистецтві також, і тому, втручання у творчість дитини може нашкодити її художній свободі та природньому процесу розвитку.

В той час, коли біогенетичний метод отримує позитивні відгуки, «геометральний метод» А. Сапожнікова (1834) починає втрачати свою методичну цінність. На зміну «відтворювати на аркуші предмети максимально вірно і точно» (Rostovtsev, 1982: 50), приходить нове завдання. В «Журналі Міністерства народної освіти» (1907) читаємо: «Вчитель не повинен ніколи гвалтувати індивідуальність дитини, навпаки, він повинен намагатись з'ясувати, до якого жанру ця дитина більш здібна: матеріалом для цього йому служить довільна, так названа мазня дитини. Заохочуючи її в цьому напрямку, педагог повинен навчити її головним прийомам малювання, але ніяким чином не вдаватися для цього до малювання геометричних фігур або оригіналів» (Rostovtsev, 1982: 130).

У 1724 році в Російській Академії з'являється загальноосвітній предмет «малювання». Його мета – розвиток уявлення. Поступово малювання набуває нового значення, розвиваються нові методи викладання. Російська Академія мистецтв стає центром методичної роботи у галузі навчання малюнка. Запропонований метод А. Сапожнікова (1834) став переворотом у цій галузі. Підручник «Курс освіти» пропагував малювання з натури і мав свої позитивні сторони. Завданням цього курсу було не просте копіювання з натури та змальовування а аналіз форми предмета. Дитина повинна розглядати, розмірковувати, розкладати форму на різні геометричні фігури. Суперечки між представниками геометричного та натурального методів не стухають і досі. Рада Академії мистецтв та з'їзд художників звернулися до Міністерства народної освіти (1912) з проханням переглянути програми щодо викладання образотворчого мистецтва. Затримку прийняття рішення посилювало те, що в основі офіційних програм по графічному мистецтву (прийнятих саме Міністерством народної освіти) покладено геометричний метод, а вимоги суспільства і нової освіти вимагали нової методики викладання. Новим завданням образотворчого мистецтва повинно було стати естетичне виховання, естетичний розвиток кожної дитини, а не виховання в ній художника. Академія не відреагувала. Оскільки методичних робіт в напрямку викладання образотворчого мистецтва у радянському просторі не існувало, вчителі працювали по зарубіжним методичним посібникам (Ф. Кульм, 1912; А Баумгарт, 1908; Л Тедд, 1903 та інші). Як вже відмічалось, дослідження дитячого малюнка все більш завойовували освітній простір. Дитячим малюнком зацікавились не тільки художники, але й психологи, соціологи, історики та науковці інших галузей. Вивченню дитячого малюнка пророкували велике майбутнє. Між тим, послідовники геометричної теорії акцентували увагу на «пасивності та непотрібності» педагогів, які виконували роль спостерігача і, якщо і втручались, то робили це не професійно, не маючи потрібної освіти. На захист реалістичної школи стають художники-педагоги (І. Репін, В. Серов, Д. Кардовський, Д. Щербиновський та інші), які вважали, що разом з вимогами до чіткого малюнку, вихованці повинні емоційно виражатися.

До кінця 20-го ст. академічна школа навчання образотворчого мистецтва перестала існувати. Кожен педагог розглядав малюнок з суб'єктивної точки зору, не існувало єдиних методів навчання. Плутанина існувала у визначенні термінології, цілей та задач самих педагогів (Rostovtsev, 1982: 149).

Розробка методики викладання малюнку в 20-ті роки, як зазначалось, йшла в двох напрямках: методика розвитку «вільної творчості» і методика «комплексного навчання». Представником теорії «вільного виховання» був А. Бакушинський. У своїх працях він спирався на біогенетичну теорію (Г. Кершенштейнер, К. Річчі) біогенетичний підхід підтримував вільну творчість дитини, психофізіологічні якості якої дозволяють створювати неповторні індивідуальні твори

мистецтва. Як зазначав А. Бакушинський, «система виховання у сучасній школі, нарешті повинна виходити із визнання автономних цінностей віку і не допускати пов'язування хибних та нестійких цінностей ззовні» (Kardashov, 2007: 19).

У 22-му році 20-го ст. при Державній Академії художніх наук (ГАХН) створюється Комісія по вивченню примітивного мистецтва. Цим питанням займалися послідовники А. Бакушинського: Г. Лабунська, Я. Башилов, Н. Сакуліна, Є. Флеріна. Їх девіз закликав: «Головна задача педагога – створювати творчу атмосферу, допомагати дитині реалізовуватись, спонукати до розвитку уяви та волі». Очолював комісію А. Бакушинський. Творча діяльність шкіл з такою методикою викладання повністю відображалась у творах «лівих художників», які зазнають все більше слави у період 20-го століття.

З 30-40 років реорганізація системи художньої освіти повертається до реалістичного мистецтва (Д. Кардовський, І. Бродський, К. Юон та ін.). Усі методи навчання малювання були скеровані на уміння грамотно зображувати окремі предмети: робота з натури (П. Чистяков, Д. Кардовський); з гіпсів (К. Юон); вивчення форми на площині за допомогою графічних засобів (В. Яковлев). Завдання виключали можливість висловлюватися за допомогою малюнку, суб'єктивно передавати образ. В 1936 році був переглянутий план навчальних програм, малюнок стає важливим навчальним предметом. Біогенетична концепція, яка пропагувала художню творчість, як самовираження і була теоретичною основою педології, зазнала краху.

Після закінчення Великої вітчизняної війни, позашкільні навчальні заклади були змушені вивчати досвід дореволюційної художньої школи. Альтернативою був пошук найбільш ефективних методів викладання в радянській школі (А. Соловьев «Навчальний рисунок», 1953; А. Дейнека «Вчись рисувати», 1961; Э. Кондахнан «Методика викладання малюнка в середній школі», 1951). На зміну таблицям і репродукціям з'являються перші підручники з рисунку, в основі яких лежить малювання з натури. Задача педагога навчити дітей вірно сприймати і точно передавати предмети і явища реального світу. Це повинно, на думку натурального методу викладання, сприяти розвитку особистості.

Після 70-х років і до 90-х років набули змін навчальні програми та їх зміст методу малювання (з 70-го року – «образотворче мистецтво») (Rostovtsev, 1982: 224). Великого попиту в кінці 20-го століття серед методичних програм з образотворчого мистецтва набувають роботи Б. Неменського, М. Фоміна, Н. Гросул, Є. Коротаєвої та ін. Зміст методичних посібників орієнтується на розвиток педагогічної ефективної методики викладання образотворчого мистецтва, формування пізнавального інтересу дітей до мистецтва, творчої активності, розуміння впливу мистецтва на суспільне життя, естетичного та духовного розвитку особистості (Nemensky, 1991: 3). Досягнення цієї мети можливо при умовах співробітництва вихователів та вчителів з викладачами образотворчого мистецтва. Як зазначає Б. Неменський «Така співпраця вчителів допоможе всебічному художньому розвитку дитини» (Nemensky, 1991: 3). Таке органічне поєднання викладача образотворчого мистецтва з іншими видами художнього виховання (література, музика, хореографія) закладає фундамент для естетичного розвитку дитини. Важливими умовами розвитку художньо-творчих здібностей є спадкоємність художнього розвитку, прилучення дітей до спостереження навколишнього світу, формування уважності та спостережливості. За допомогою художніх засобів дитини відтворює власні спостереження навколишнього світу.

Формування морально-естетичної чуйності відбувається не тільки під час спостереження живої природи, але й під час знайомства з творами мистецтва. Під час формування емоційно-оціночного відношення до робіт митців, власної творчості відбуваються позитивні зміни і у художньо-творчій активності дитини. У своїх працях автор зазначав про важливість методів педагогічного керівництва. «Часто саме розмова, безпосередньо випереджаючи практичну діяльність, і є головним поштовхом, який породжує художній образ в дитячій творчості»

(Nemensky, 1991: 6–7). Як слушно зазначає Г. Падалка «Мистецьке навчання, спрямоване не лише на формування певних умінь і навичок ефективної діяльності у особистості в мистецькому просторі, але й на розвиток особистісних властивостей учнів, таких як естетичне ставлення до дійсності та мистецтва, мистецькі здібності, художньо-вольові якості, стимулювання до художнього навчання, активізацію художньої діяльності. Тобто підтримання учня в підвищеному тонусі в процесі мистецької діяльності, на мобілізацію його енергетичних ресурсів для навчання» (Padalka, 2008: 71–77; Padalka, 2009).

Зазначимо, що забезпечення зацікавленості та ентузіазму до художньо-естетичного розвитку передбачає тісну взаємодію педагога і дитини. Максимальний результат відбувається при створенні психологічного комфорту та впровадженні інтегративних методів активізації мистецької діяльності, які забезпечують зняття напруги, мобілізацію психофізіологічного потенціалу та максимальну реалізацію свого «Образу –Я». Результативності такої праці додадуть знання та вміння, отриманні під час «суб'єкт-суб'єктної» взаємодії (Padalka, 2008: 71–77; Padalka, 2009). Як зазначає О. Рудницька: «Мистецька педагогіка вивчає зв'язки між художнім вихованням та розвитком особистості, досліджує зміст, структуру, закономірності художнього навчання та виховання, визначає міру впливу мистецтва на особистість, спроможність відображення дійсності в художніх образах особистості» (Rudnytska, 1998: 3).

З цього приводу говорить Л. Мун: «Основна мета художньої освіти – розвинути базові комунікативні навички, включаючи пам'ять та уявлення, моделювання та розвиток візуальних знань, творчого стилю та уяви, естетичну свідомість. Предметом є дійсність і мистецтво, що включає суміжну художню діяльність, зокрема естетику» (Mun, 2001, 2008).

Як було зазначено, мета мистецької педагогіки – естетичне виховання особистості, тим не менш саме по собі вивчення мистецтва, його видів, проявів, багатогранного впливу на людство настільки має широке значення, що поняття «художнє виховання» і «естетичне виховання» необхідно розрізняти. Отже, предметом художньої освіти є виховання засобами мистецтва; предметом мистецької педагогіки – вивчення методів, методологічних засад, концепцій, принципів, які впливають на навчання, виховання та розвиток естетично-культурної особистості та обґрунтування значущості такого впливу (Padalka, 2008: 29–41).

Розвиток естетичних смаків художніх творів, усвідомлення естетичної цінності мистецтва загалом виховує естетичну спрямованість. Сприймаючи твори мистецтва, милування ними, оцінюючи їх, особистість зберігає свою неповторність та індивідуальність. Це можливо при зіставленні особистих цінностей, власної життєвої поведінки з моральними позиціями, при порівнянні власних емоційних переживань з художніми оцінками митця. Системність способів освоєння мистецтва включає цілий спектр методів мистецької освіти. Це ознайомлення з матеріалами художніх творів, вивчення теорії та історії становлення та розвитку мистецтва, залучення та впровадження досвіду видатних митців, сприймання мистецтва, його аналіз, а також творчого відтворення суб'єктивного сприйняття у своїх працях. Поняття цілісності культуровідповідності (Shcholokova, 2000: 3–9). орієнтує особистість на особистісно-художній розвиток, застосовуючи різні форми та методи навчальної роботи; спонукає особистість відчувати важливість та значущість, повагу до творів мистецтва, які є набуток культури (Padalka, 2008: 78–86).

Результати та обговорення. Методологічними засадами мистецької педагогіки є концептуальні положення, що діють по всій площині художньо-освітньої діяльності. Особливого значення набуває національна мистецька освіта. Мистецька педагогіка, яка побудована на національній освіті збагачує естетичний смак особистості, стимулює позитивне емоційне ставлення особистості до національного художнього образу, національного естетичного виховання (Savchin, 2020). В подальшому творчому житті, власні відтворення ознак національного мистецтва, особистість застосовуватиме у своїй життєдіяльності (Padalka, 2008: 61–70). Спираючись

на історію розвитку мистецької освіти бачимо, що кожен митець, композитор, художник або поет відтворює у своїх працях національне коріння. Саме ці національно-стильові напрямки у створенні шедеврів визначають успіх, визнання та шану митців. Відтворення національної культури, зацікавленість національно-художнім надбанням, опора на художні доробки національних митців – це міцне джерело розвитку особистості.

Мистецька освіта, орієнтуючись на потребу в застосуванні інноваційних сучасних технологій, повинна тяжіти до методів формування художніх та культурних цінностей, розвитку морально-естетичного та духовного світогляду особистості, збереженні та передачі культурної спадщини. Українська вчена Г. Падалка говорить: «Невідкладною для удосконалення практики мистецького навчання є проблема виявлення оптимального співвідношення між традиціями і новаціями в системі мистецької освіти. Стабільність і певний консерватизм об'єктивно притаманні мистецькому навчанню, бо завдяки при цьому досягається збереження і передача культурної спадщини» (Padalka, 2009).

Обговорення. Проаналізувавши історичні передумови становлення та розвитку мистецької освіти та схарактеризувавши методологічні аспекти мистецької освіти (копіювальний метод викладання малювання, філадельфійська система малювання, теорія вільного малювання, геометричний та біогенетичний метод малювання, модель розвитку сучасної мистецької освіти та методи культуровідповідності у системі сучасної мистецької освіти) визначили логічну послідовність впроваджуваних методів, що відображали економічно-політичні настрої країни загалом. Важливо відзначити вплив розвитку суспільних наук, зокрема, появи науки психології.

Грунтовною проблемою при реалізації реформ у мистецькій освіті є збереження та передача основних традицій української мистецької освіти, національної культури та цінностей, як важливого чинника для розвитку духовної особистості, що знає та цінує свою культуру. Визначено, що одним з основних векторів розвитку сучасної мистецької освіти повинно бути сприяння розвитку культурних цінностей та національної свідомості особистості через світ мистецтва. Створення нової системи мистецької освіти в Україні потребує виваженого, ґрунтового теоретико-методологічного підтвердження вектору цих змін, що впливатимуть на переосмислення культурних цінностей українського народу та світової культури загалом.

Висновки. Мистецька освіта повинна спрямовуватися на розвиток розуміння цінності різноманіття будь-яких культур, створення внутрішньо-особистісних передумов для налагодження діалогу, продуктивного співробітництва, єдності та спільного розвитку усього світу. Ігнорування важливості культуровідповідності у системі сучасної мистецької освіти призводить до неочікуваних, різких антисуспільних дій та результатів, що впливатимуть на наступні покоління, культуру, розвиток людства загалом.

References:

1. Kardashov, V. (2007). Teoriya i metodyka vykladannya obrazotvorchoho mystetstva (Theory and methods of teaching fine arts). *Slovo Publishing House*, 296 [in Ukrainian].
2. Mun, L. (2001). Synthesis of arts in the history of artistic culture. *Aesthetic Education*, 3, 8–12.
3. Mun, L. (2008). The synthesis of arts as a constantly evolving process of generating new things in art, education, science and its improvisational nature. *Art Pedagogy*, 2, 59–68.
4. Nemensky, B. (1991). Izobrazitel'noye iskusstvo i khudozhestvennyy trud (Fine arts and artistic work). *Dedication*, 192 [in Russian].
5. Padalka, H. (2009). Art education: current problems of development. *Drahomanov Institute Publishing House*, Kyiv. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/5722/Padalka.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [in Ukrainian].
6. Padalka, H. (2008). Pedahohika mystetstva: teoriya i metodyka vykladannya mystets'kykh dystsyplin (Pedagogy of art: theory and methods of teaching art disciplines). *Education of Ukraine*, 274 [in Ukrainian].

7. Rostovtsev, M. (1982). Istoriya metodov obucheniya risovaniyu: Rus. i sov. shkoly risunka (History of methods of teaching drawing: Rus. and ows. drawing schools). *Education*, 240 [in Russia].
8. Rudnytska, O. (1998). Osnovy vykladannya mystets'kykh dystsyplin (Fundamentals of teaching art disciplines). *Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine*. 183 [in Ukrainian].
9. Savchin, G. (2020). Suchasna mystets'ka osvita Ukrayiny: tendentsiyi rozvytku (Contemporary art education in Ukraine: development trends). *Actual trends of modern scientific research. MDPC Publishing, Munich, Germany*. 237 [in Ukrainian].
10. Shcholokova, O. (2000). Kul'turolohichni problemy rozvytku mystets'koyi osvity v pedahohichnomu VNZ (Cultural problems of art education development in pedagogical universities). *Theory and methods of art education*, 3–9 [in Ukrainian].